

Súd: Okresný súd Nové Zámky
Spisová značka: 13C/175/2011
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4411212709
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 04. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Peter Garaj
ECLI: ECLI:SK:OSNZ:2019:4411212709.33

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Nové Zámky samosudcom Mgr. Petrom Garajom v právnej veci žalobkýň: I.) Monika R., nar. X.X.XXXX, bytom J., P. XX/XX a II.) C. R., nar. XX.XX.XXXX, bytom J., P. XX/XX, obe zast. Judr. Vlasta Suchanová, advokát, Nové Zámky, Podzámska 32, proti žalovaným: I.) Allianz - Slovenská poisťovňa a.s., Bratislava, Dostojevského rad 4, IČO: 00151700 a II.) INCAR s.r.o., Vinárska 14, Lužianky, IČO: 36534391, zast. Advokátska kancelária Judr. Ladislav Barát, s.r.o., Nitra, Školská 3, o náhradu nemajetkovej ujmy a zaplatenie pozostalostnej úrazovej renty, takto

rozhodol:

Žalovaní v I. a II. rade sú p o v i n n í zaplatiť spoločne a nerozdielne žalobkyni v I. rade 25 000 € a žalobkyni v II. rade 30 000 € do 3 dní po právoplatnosti rozsudku.

Žalovaní v I. a II. rade sú p o v i n n í platiť spoločne a nerozdielne žalobkyni v II. rade pozostalostnú úrazovú rentu vo výške 80 € od 1.2.2010 vždy do 15-teho dňa toho-ktorého mesiaca počnúc od právoplatnosti rozsudku, pričom zroční rentu za obdobie od 1.2.2010 do 30.4.2019 v sume 8880 € sú žalovaní v I. a II. rade p o v i n n í zaplatiť spoločne a nerozdielne žalobkyni v II. rade do 3 dní po právoplatnosti tohto rozsudku.

V zostávajúcej časti náhrady nemajetkovej ujmy a nároku na pozostalostnú úrazovú rentu súd žalobu z a m i e t a .

Žalobkyniam v 1. a 2.rade súd priznáva nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

odôvodnenie:

1. Žalobkyne v I. a II. rade sa svojou konečnou žalobou voči žalovaným v I. a II. rade (pôvodne voči trom žalovaným - konanie voči pôvodne žalovanému Ivanovi F. ako vodičovi vozidla, ktoré nehodu spôsobilo, bolo zastavené) domáhali náhrady nemajetkovej ujmy a zaplatenia pozostalostnej úrazovej renty v prospech žalobkyne v II. z dôvodu, že pri dopravnej nehode dňa 16.8.2010, zo spôsobenia ktorej bol trestným rozkazom Okresného súdu Nové Zámky uznaný vinným pôvodný žalovaný v II. rade, došlo k usmrteniu manžela žalobkyne v I. rade a otca žalobkyne v II. rade, pričom predmetné motorové vozidlo bolo vo vlastníctve pôvodne žalovaného v III. rade (INCAR s.r.o. Nitra) a poistené povinným poistením pre zodpovednosť za škodu spôsobenú jeho prevádzkou bolo u žalovaného v I. rade, preto všetci traja žalovaní zodpovedajú za nemajetkovú ujmu, ktorá im bola spôsobená tým, že došlo k usmrteniu ich manžela a otca rodiny a tiež sú preto žalovaní v I. - III. rade povinní platiť žalobkyni v II. rade úrazovú pozostalostnú rentu.

2. Žalovaný v I. rade so žalobou nesúhlasil čo do základu (namietal svoju pasívnu vecnú legitimitáciu) a ani čo do výšky a uviedol, že uplatňovanú výšku nemajetkovej ujmy považuje za neprimerane vysokú a žiadal, aby súd o nej rozhodol v súlade s judikatúrou súdov a v súlade s princípmi spravodlivosti a

pokiaľ ide o úrazovú rentu, žiadal zohľadniť skutočnosť, že žalobkyne poberajú vdovský, resp. sirotsky dôchodok a po priznaní renty tak ako je žalovaná, by spolu s nimi tieto sumy presahovali príjem zomrelého.

3. Žalovaný v II. rade so žalobou nesúhlasil a uviedol, že žiada prihliadnúť na všetky okolnosti prípadu i spoluzavinenie poškodeného, ktorý bol pod vplyvom alkoholu a výšku nemajetkovej ujmy žalobkýň určiť sumou zodpovedajúcou intenzite vzťahu žalobkýň a zomrelého, ich veku, podľa ich hmotnej odkázanosti aj s ohľadom na iné satisfakcie (napr. ospravedlnenie vodiča vozidla a jeho odsúdenie) a to s prihliadnutím na ustálenú súdnu prax.

4. Medzitýmnym rozsudkom Okresného súdu Nové Zámky 13C/175/2011-389 zo 3.6.2016 súd rozhodol, že základ žaloby žalobkýň je daný voči všetkým žalovaným.

5. Krajský súd Nitra rozsudkom 25Co/601/2016-458 z 20.9.2017 rozhodol tak, že nárok žalobkýň je čo do základu daný len voči pôvodne žalovaným v I. a III. rade, nie však voči pôvodne žalovanému v II. rade Ivanovi F. ako vodičovi vozidla.

6. Najvyšší súd SR uznesením 7Cdo/65/2018-535 z 10.12.2018 zamietol dovolanie žalovaného v I. rade a konštatoval, že základ nároku žalobkýň je daný i voči žalovanému v I. rade ako poisťovateľovi.

7. Súd vykonal dokazovanie výsluchom žalobkyne v I. rade, výsluchom svedkov a oboznámením ku spisu pripojených dokladov a správ, najmä spisu Okresného súdu Nové Zámky 3 T 137/10 a zmluvy o poskytovaní služieb uzavretej medzi odporcom v II. rade a odporcom v III. rade dňa 1.11.2005 a zistil tento skutkový a právny stav:

8. Z trestného rozkazu Okresného súdu Nové Zámky 3 T 137/10 zo 16.8.2010, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 7.9.2010 súd zistil, že odporca v II. rade bol uznaný vinným zo spáchania prečinu usmrtenia poškodeného J. R. a bol mu uložený trest odňatia slobody v trvaní 2 roky s podmieneným odkladom na skúšobnú dobu 3 roky.

9. Zo sobášneho listu zo dňa 12.6.2007 a z rodného listu navrhovateľky v II. rade súd zistil, že navrhovateľka v I. rade bola manželkou a navrhovateľky v II. rade dcérou poškodeného J. R..

10. Z rozhodnutí Sociálnej poisťovne č. 7857027530 z 8.3.2010 súd zistil, že navrhovateľke v I. rade bol priznaný vdovský a navrhovateľke v II. rade sirotsky dôchodok.

11. Zo zmluvy o poskytovaní služieb uzavretej medzi odporcom v II. rade a odporcom v III. rade dňa 1.11.2005 súd zistil, že odporca v II. rade sa ňou zaviazal pre odporcu v III. rade na dobu neurčitú poskytovať službu prepravy tovaru podľa rozvozového plánu (prípadne vykonať inú činnosť uvedenú v čl. 3.1) za odplatu tam presne uvedenú.

12. Žalobkyňa v I. rade vo svojej výpovedi uviedla, že život už jej manželovi nik nevráti, ale chcú si takto pomôcť, pretože takýto nárok majú. Uviedla, že s manželom žili od počiatku veľmi dobre a to až kým sa toto nestalo, kúpili si dom, manžel mu venoval veľa času. Narodila sa im dcéra a to plánovane a chceli mať aj ďalšie dieťa, začali spolu žiť v roku 2007, manžel všetko financoval, v lete sa chceli sťahovať. Uviedla, že manžel robil sprievodcu, neholdoval alkoholu, ona doteraz nechápe ako mu mohli nájsť v krvi alkohol, pretože nepil, maximálne občas nejaké pivo, ich manželstvo bolo bezproblémové, dcérka mala s otcom veľmi dobrý vzťah, chodievali ho spolu čakať k vlaku, vždy sa na neho veľmi tešila. Pokiaľ ide o nehodu, išiel práve na bicykli, hoci mrzlo, v dedine sa to tak robí, mal prejsť asi 2 km, ona sa dodnes nemôže z toho spamätať, do toho domu ani vkročiť, pretože jej príde zle, musela sa odsťahovať k rodičom, ktorí jej pomáhajú aj finančne, dcéra sa do 4 rokov veku pocikávala. V doplnení svojej výpovede dňa 27.3.2019 uviedla, že býva v podnájme, pracuje vo firme FM Logistic, zmluvu má iba do augusta, vždy ju dostáva iba na rok a zarába asi 550 € čistého mesačne a vdovský a sirotsky dôchodok spolu 428 €. Pokiaľ ide o dcéru, mala 2 roky keď sa to stalo, teraz má 12, ale stále má ich svadobný album, spomína, chodia spolu na cintorín, stále je to ťažké. Dodala, že ani nevie čo má povedať, má neurózu a ráno vstáva s krčmi, ale po lekároch chodiť nemôže, lebo by prišla o prácu, snaží sa ďalej, nemá žiadny vzťah a ani si to nevie predstaviť a že dom musela predať a vyplatiť úver.

13. Svedok E. V., nevlastný otec žalobkyne v I. rade, vo svojej výpovedi uviedol, že J. R. im predstavila ešte v čase, kedy spolu len chodili, bolo to už dávno, potom sa zobrali, presťahovala sa k nemu, založili si rodinu, kúpili dom a on s manželkou tam chodievali spočiatku raz mesačne a potom aj raz týždenne, chodil im pomáhať na dome, bol tam asi 20krát, ich vzťah bol dobrý, rodina normálne fungovala, o problémoch medzi nimi nevie a ani o tom, že by bol J. R. požíval alkohol, ani nemohol, pretože ich vozieval domov. Uviedol, že asi trištvrté roka po nehode sa žalobkyne presťahovali k nim, pretože nehoda ich dosť zasiahla, bol to živiteľ rodiny, mali rozostavaný dom, všetko zostalo na nej, preto jej museli pomôcť oni. Uviedol, že vnučka mala v dôsledku nehody problémy, bola nervózna, pomôčovala sa, nebola živá ako predtým, ale smutná, zvykla sa na otca pýtať, hovorievala, že ocinka zrazili a keď ide auto, že treba dávať pozor.

14. Svedkyňa H. V., matka žalobkyne v I. rade, vo svojej výpovedi uviedla, že nevie o tom, že by nebohý manžel jej dcéry pil a bol alkoholik, podľa jej vedomia bolo medzi nimi všetko v poriadku, rozumeli si, keď nastúpila na materskú, odišli bývať do F., navštevovali sa a nikdy nebola svedkom žiadnych hádok, on ju ľúbil a ona na ňom doslova lipla, boli šťastní, chodievali spolu. Uviedla, že keď došlo k tomu nešťastiu, obe sa presťahovali k nim, s vnučkou museli chodiť k psychológovi, pocikávala sa až do 3,5 roka a to aj v noci, aj v škôlke, pýtala sa na ocka, nevedela pochopiť čo sa stalo, keď idú cez cestu, ťahá ju a má strach, aby ich nezrazilo auto, má to v sebe. Uviedla, že už jej stav zlepšil, už je rozumnejšia. Ďalej uviedla, že dcéra tie problémy znášala sama, obdivovala ju, k psychológovi nechodila, zo začiatku brala lieky a občas ešte máva také slabé chvíľky, ale už je to lepšie, hoci po nehode povedala, že najradšej by si k nemu ľahla do hrobu. Uviedla, že vnučka tiež zvykla kričať zo sna, bola bojzlivá. Dodala, že by nikdy nedovolila, aby jej dcéra žila s opilcom, pretože ona sama si to zažila a nevie si preto vysvetliť ako je možné že mu v krvi namerali alkohol.

15. Svedok E. R., švager žalobkyne v I. rade, vo svojej výpovedi uviedol, že s jeho bratom spolu chodili pred sobášom asi 3 roky, potom sa zobrali on nevie o žiadnych problémoch medzi nimi, vždy ju bral pozitívne, ich manželstvo bolo šťastné, vzájomne sa mali radi a ich vzťah bol veľmi dobrý. Uviedol, že to nešťastie ich veľmi ovplyvnilo, ich dcéra mala vtedy 2 roky, prvé mesiace nechcela ani sama spať, pretože predtým všetci traja spávali spolu, na prvé dni po nehode ju museli dať ku známym na asi 2 dni, neskôr sa jej to snažili vysvetliť, prvé roky sa z tohto zážitku pocikávala. Uviedol, že v tom čase stavali dom, v ten rok sa tam chceli sťahovať, všetci tam chodili pomáhať, ale pokiaľ ide o alkohol, stalo sa, že si brat raz za 2 týždne dal nejaké pivo, ale určite to nepreháňal a on si nevie vysvetliť, že v čase nehody mal v krvi alkohol, pretože pred nehodou boli spolu a nepil.

16. Svedok E. R., švager žalobkyne v I. rade, vo svojej výpovedi uviedol, že s manželom žalobkyňa v I. rade žila dobre, žili na konci záhrady a on tam chodieval 2-3 krát denne, všetko medzi nimi bolo v poriadku, boli šťastní a keď kúpili dom, oni tam chodili pomáhať, s dcérou mal nebohý dobrý vzťah, keď bol doma z práce, vždy bola na ňom nalepená a behala za ním, chodievali denne na prechádzky.

17. Zo znaleckého posudku Doc. PhDr. Milady Harinekovej, Csc. č. 19/2013 súd zistil, že smrť manžela znamenala pre žalobkyňu v I. rade pocit ohrozenia, prázdnoty, osamelosti a mohla znamenať i stratu zmyslu jej života, ide o celoživotnú traumu a handicap a ak zostane celý život bez partnera, poznačí to jej citový život a zmení sa podstatne jej kvalita života. Mal. žalobkyňa v II. rade bude stratu otca prežívať ako znevýhodnenie v porovnaní s inými deťmi po celé roky, chýba jej mužský vzor správania a bude cítiť nedostatok v oblasti otcovskej lásky a bude jej chýbať i otcovský ekonomický podiel v rodine. Uviedla, že v dôsledku nehody došlo k zásahu do osobností žalobkyň, u žalobkyne v I. rade sú viditeľné postraumatické črty, chronická úzkosť, tendencie k izolácii a pesimizmu, u mal. žalobkyne v II. rade ide o citovú depriváciu, chýbajúce citové vzťahy k otcovi, ktorý jej predtým poskytoval starostlivosť a z ktorého prítomnosti prejavovala radosť a to obojstranne pozitívnom vzťahu. Dieťa utrpelo traumu v dôsledku napätia v rodine, čo bolo sprevádzané pomôčováním, plačlivosťou a poruchami spánku, pričom v čase vypracovania posudku už stav dieťať bol zlepšený, primeraný situácii a dobrý, na otca si spomína a chýba jej.

18. Pôvodný žalovaný v II. rade vo svojej výpovedi uviedol, že pre odporcu v III. rade robil ako vodič, vozidlo patrilo odporcovi v III. rade, ten hradil aj všetky náklady s tým spojené, on im iba na faktúru odvádzal robotu, podľa pokynov dispečera prišiel do práce a ten mu určil odkiaľ a kam má tovar rozviezť, takto to bolo u odporcu v III. rade bežné, majú takto viacero vodičov, od uzavretia zmluvy robil iba pre

nich, stále tam robí a aj počas zákazu činnosti riadiť motorové vozidlá pre túto dopravnú nehodu pracoval pre odporcu v III. v sklade.

19. Z potvrdenia o príjme J. R., nar. XX.X.XXXX zo dňa 1.10.2010 súd zistil, že bol zamestnancom ŽSR Slovensko a.s. a jeho priemerný čistý mesačný zárobok za rok 2009 bol 556,72 €.

20. Z potvrdení Sociálnej poisťovne z 29.11.2018 o výške dôchodkov vyplácaných žalobkyniam v I. a II. rade súd zistil, že žalobkyni v I. rade je vyplácaný vdovský dôchodok v sume 260 € mesačne a žalobkyni v II. rade sirotsky dôchodok v sume 168,90 €, spolu suma 428,90 €.

21. Podľa § 152 ods. 2 O.s.p. rozsudkom má sa rozhodnúť o celej prejednáwanej veci. Ak je to však účelné, môže súd rozsudkom rozhodnúť najskôr len o jej časti alebo len o jej základe.

22. Podľa § 11 fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

23. Podľa § 13 OZ fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jej osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie. Pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

24. Podľa § 15 OZ po smrti fyzickej osoby patrí uplatňovať právo na ochranu jej osobnosti manželovi a deťom, a ak ich niet, jeho rodičom.

25. Podľa § 16 OZ kto neoprávneným zásahom do práva na ochranu osobnosti spôsobí škodu, zodpovedá za ňu podľa ustanovení tohto zákona o zodpovednosti za škodu.

26. Podľa § 420 OZ každý zodpovedá za škodu, ktorú spôsobil porušením právnej povinnosti. Škoda je spôsobená právnickou osobou alebo fyzickou osobou, keď bola spôsobená pri ich činnosti tými, ktorých na túto činnosť použili. Tieto osoby samy za škodu takto spôsobenú podľa tohto zákona nezodpovedajú; ich zodpovednosť podľa pracovnoprávných predpisov nie je tým dotknutá. Zodpovednosti sa zbaví ten, kto preukáže, že škodu nezavinil.

27. Podľa § 448 OZ fyzická osoba, voči ktorej mal zomretý v čase svojho úmrtia vyživovaciu povinnosť, má nárok na pozostalostnú úrazovú rentu. Tento nárok sa posúdi a suma pozostalostnej úrazovej renty sa určí podľa všeobecných predpisov o sociálnom poistení.

28. Podľa § 4 ods. 2 zákona č. 381/01 Zb. poistený má z poistenia zodpovednosti právo, aby poisťovateľ za neho nahradil poškodenému uplatnené a preukázané nároky na náhradu a) škody na zdraví a nákladov pri usmrtení, b) škody vzniknutej poškodením, zničením, odcudzením alebo stratou vecí, c) účelne vynaložených nákladov spojených s právnym zastúpením pri uplatňovaní nárokov podľa písmen a), b) a d), ak poisťovateľ nespĺnil povinnosti uvedené v § 11 ods. 6 písm. a) alebo písm. b) alebo poisťovateľ neoprávnenne odmietol poskytnúť poisťné plnenie, alebo neoprávnenne krátil poskytnuté poisťné plnenie, d) ušlého zisku.

29. Podľa § 15 ods. 1 zákona č. 381/01 Zb. náhradu škody uhradza poisťovateľ poškodenému. Poškodený je oprávnený uplatniť svoj nárok na náhradu škody priamo proti poisťovateľovi a je povinný tento nárok preukázať.

30. Podľa čl. 3 ods. 1 smernice 76/166/EHS každý členský štát je povinný zabezpečiť, aby zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla obvykle sa nachádzajúceho na jeho území bola pokrytá poistením, pričom rozsah tohto krytia zodpovednosti a jeho podmienky sa určia na základe týchto opatrení. Čl. 3 smernice 90/232/EHS stanovuje, že táto zodpovednosť musí pokrývať zodpovednosť za ujmu na zdraví spôsobenú všetkým cestujúcim okrem vodiča.

31. Podľa § 415 OZ každý je povinný počínať si tak, aby nedochádzalo ku škodám na zdraví, na majetku, na prírode a životnom prostredí.

32. Podľa § 427 OZ fyzické a právnické osoby vykonávajúce dopravu zodpovedajú za škodu vyvolanú osobitnou povahou tejto prevádzky. Rovnako zodpovedá aj iný prevádzateľ motorového vozidla, motorového plavidla, ako aj prevádzateľ lietadla.

33. Podľa § 428 OZ svojej zodpovednosti sa nemôže prevádzateľ zbaviť, ak bola škoda spôsobená okolnosťami, ktoré majú pôvod v prevádzke. Inak sa zodpovednosti zbaví, len ak preukáže, že sa škode nemohlo zabrániť ani pri vynaložení všetkého úsilia, ktoré možno požadovať.

34. Podľa § 429 OZ prevádzateľ zodpovedá ako za škodu spôsobenú na zdraví a veciach, tak za škodu spôsobenú odcudzením alebo stratou vecí, ak stratila fyzická osoba pri poškodení možnosť ich opatrovať.

35. Podľa § 92 zákona č. 461/2003 Zb. podmienky nároku na pozostalostnú úrazovú rentu fyzická osoba, voči ktorej mal poškodený, ktorý zomrel v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania, v čase úmrtia vyživovaciu povinnosť určenú súdom a v čase úmrtia nedovŕšil dôchodkový vek alebo mu nebol priznaný predčasný starobný dôchodok, má nárok na pozostalostnú úrazovú rentu. Pozostalostná úrazová renta sa vypláca v období, počas ktorého mala trvať vyživovacia povinnosť uvedená v odseku 1. Nárok na pozostalostnú úrazovú rentu nevzniká fyzickej osobe, ktorej z dôvodu smrti poškodeného vznikol nárok na jednorazové odškodnenie. Nárok na pozostalostnú úrazovú rentu zaniká dňom, v ktorom by poškodený dovŕšil dôchodkový vek.

36. Podľa § 93 zákona č. 461/2003 Zb. suma pozostalostnej úrazovej renty mesačná suma pozostalostnej úrazovej renty sa určí vo výške výživného alebo príspevku na výživu, ktoré bol poškodený povinný platiť ku dňu svojej smrti. Suma pozostalostnej úrazovej renty alebo úhrn súm pozostalostných úrazových rent po tom istom poškodenom nesmie presiahnuť sumu úrazovej renty, na ktorú mal alebo by mal poškodený nárok pri 100-percentnej strate pracovnej schopnosti. To platí aj vtedy, ak poškodený bol poberateľ úrazovej renty z dôvodu nižšieho percentuálneho poklesu pracovnej schopnosti. Na zvyšovanie pozostalostnej úrazovej renty platí § 89 ods. 8 a 9 rovnako.

37. Podľa § 4 zákona č. 381/2001 Zb. poistenie zodpovednosti sa vzťahuje na každého, kto zodpovedá za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla uvedeného v poistnej zmluve. Poistený má z poistenia zodpovednosti právo, aby poisťovateľ za neho nahradil poškodenému uplatnené a preukázané nároky na náhradu a) škody na zdraví a nákladov pri usmrtení, b) škody vzniknutej poškodením, zničením, odcudzením alebo stratou vecí, c) účelne vynaložených nákladov spojených s právnym zastúpením pri uplatňovaní nárokov podľa písmen a), b) a d), ak poisťovateľ nesplnil povinnosti uvedené v § 11 ods. 6 písm. a) alebo písm. b) alebo poisťovateľ neoprávnene odmietol poskytnúť poistné plnenie, alebo neoprávnene krátil poskytnuté poistné plnenie, d) ušlého zisku. Poistený má z poistenia zodpovednosti právo, aby poisťovateľ za neho nahradil príslušným subjektom uplatnené, preukázané a vyplatené náklady zdravotnej starostlivosti, nemocenské dávky, dávky nemocenského zabezpečenia, úrazové dávky, dávky úrazového zabezpečenia, dôchodkové dávky, dávky výsluhového zabezpečenia a dôchodky starobného dôchodkového sporenia, ak poistený je povinný ich nahradiť týmto subjektom. Poistený má právo, aby poisťovateľ za neho poskytol poškodenému poistné plnenie v rozsahu podľa odseku 2, ak ku škodovej udalosti, pri ktorej táto škoda vznikla a za ktorú poistený zodpovedá, došlo v čase trvania poistenia zodpovednosti, ak tento zákon neustanovuje inak.

38. Podľa § 62 Zákona o rodine plnenie vyživovacej povinnosti rodičov k deťom je ich zákonná povinnosť, ktorá trvá do času, kým deti nie sú schopné samé sa živiť. Obaja rodičia prispievajú na výživu svojich detí podľa svojich schopností, možností a majetkových pomerov. Dieťa má právo podieľať sa na životnej úrovni rodičov.

39. Podľa § 75 ods. 1 Zákona o rodine pri určení výživného prihliadne súd na odôvodnené potreby oprávneného, ako aj na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného. Na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného prihliadne súd aj vtedy, ak sa povinný vzdá bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania, zárobku, majetkového prospechu; rovnako prihliadne aj na neprimerané majetkové riziká, ktoré povinný na seba berie.

40. Podľa § 193 CSP súd je viazaný rozhodnutím ústavného súdu o tom, či určitý právny predpis nie je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavným zákonom alebo medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná. Súd je tiež viazaný rozhodnutím ústavného súdu alebo Európskeho súdu pre ľudské práva, ktoré sa týkajú základných ľudských práv a slobôd. Ďalej je súd viazaný rozhodnutím príslušných orgánov o tom, že bol spáchaný trestný čin, priestupok alebo iný správny delikt postihuteľný podľa osobitného predpisu, a o tom, kto ich spáchal, ako aj rozhodnutím o osobnom stave, vzniku alebo zániku spoločnosti.

41. Členské štáty sú povinné zabezpečiť, aby zodpovednosť za škodu uplatniteľná podľa ich vnútroštátneho práva bola pokrytá poistením v súlade s ustanoveniami uvedených smerníc (rozsudok Súdneho dvora vo veci C-356/05).

42. Zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou dopravných prostriedkov zaraďujeme medzi osobitné prípady zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou. Je to druh občianskoprávnej zodpovednosti za škodu, ktorá je založená na princípe objektívnej zodpovednosti, čo znamená, že na vznik tejto zodpovednosti sa nevyžaduje zavinené konanie. Je to logické najmä v záujme poškodených osôb, nakoľko prevádzka dopravných prostriedkov je zdrojom zvýšeného nebezpečenstva a zvýšenej možnosti vzniku škôd, ktorej nemožno čeliť ani vhodnými opatreniami technického charakteru pri udržiavaní dopravných prostriedkov v stave spôsobilom na ich riadne užívanie a ani spôsobom ich riadneho užívania v súlade s pravidlami premávky. Subjektmi zodpovednosti sú v zmysle § 427 Občianskeho zákonníka 17 fyzické a právnické osoby vykonávajúce dopravu a iní prevádzkovatelia motorového vozidla, motorového plavidla a lietadla. Dopravcom je fyzická a právnická osoba , ktorá vykonáva dopravu ako podnikateľ a to bez ohľadu na to, o aký druh dopravného prostriedku ide , ba dokonca bez ohľadu na to, akou silou je takýto prostriedok poháňaný.

43. Predpokladom vzniku zodpovednosti tohto typu sú právne relatívna škodná udalosť, ktorá je zákonom vymedzená ako škodná udalosť spôsobená osobitnou povahou prevádzky, ďalej škoda , ktorá vznikla v dôsledku tejto udalosti a vzťah, príčinná súvislosť medzi vzniknutou škodou a okolnosťami , ktoré ju spôsobili. Pojem osobitnej prevádzky treba chápať ako prejavenie sa určitých typických vlastností prevádzky spočívajúcich v jej určitej nebezpečnosti, ktoré sú spôsobilé vyvolať škodu. Ak škoda na zdraví bola spôsobená v priebehu vyhladkového letu ultraľahkého lietadla pri pristávaní , je škodou vyvolanou osobitnou povahou prevádzky v zmysle § 427 ods.2 Občianskeho zákonníka. Dôvodom oslobodenia sa spod tohto typu objektívnej zodpovednosti bude v prvom rade spôsobenie škody okolnosťou, ktorá nemá pôvod v prevádzke a súčasne nemožnosť zabráneniu vzniku škody aj pri vynaložení všetkého úsilia , ktoré možno od prevádzkovateľa požadovať. Ak bola škoda spôsobená aj zavinením poškodeného, znáša škodu pomerne , ak bola škoda zavinená výlučne jeho zavinením, znáša ju sám. Súd na spoluúčasť poškodeného prihliada pri posudzovaní výšky nároku na náhradu škody.

44. Vychádzajúc z konštrukcie právnej úpravy ochrany osobnosti, podmienky vzniku zodpovednosti za nemajetkovú ujmu podľa § 13 Občianskeho zákonníka predstavujú neoprávnený zásah do chráneného všeobecného osobnostného práva fyzickej osoby, ktorý je objektívne spôsobilý porušiť či len ohroziť osobnosť fyzickej osoby, ujma na osobnosti fyzickej osoby (nemajetková ujma) v jej osobnej fyzickej a psychicko - morálne - sociálnej integrite a príčinná súvislosť medzi zásahom a vzniknutou ujmu. Právna teória aj prax je jednotná v závere, že neoprávneným zásahom do osobnostného práva je aj spôsobenie smrti, kde prichádza do úvahy možnosť primeraného zadosťučinenia vo forme náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Spôsobenie úmrtia člena rodiny je neoprávneným zásahom do súkromia členov rodiny (NS ČR sp. zn. 30Cdo/1678/2004). Inými slovami, ak pri dopravnej nehode vznikne aj iná, ako materiálna škoda (napr. na vozidle), spočívajúca napr. v citovej ujme spôsobenej napr. úmrtím pri dopravnej nehode, ochrany osobnosti s môžu cestou žaloby domáhať aj pozostalí. Originalitu práva pozostalých domáhať s na súde ochrany pred neoprávneným zásahom do ich osobnosti potvrdzuje aj rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, podľa ktorého ak medzi fyzickými osobami existujú sociálne, morálne, citové a kultúrne vzťahy vytvorené v rámci ich súkromného a rodinného života, môže porušením práva na život jednej z nich dôjsť k nedovolenému zásahu do práva na súkromie druhej z týchto osôb. Takýmto protiprávnym zásahom tretej osoby do práva na súkromie, resp. práva rodinný život môže byť ďalšiemu účastníkovi vzťahu spôsobená taká ujma, ktorá mu čiastočne alebo úplne bráni naplno napĺňať jeho citové potreby, t.j. nemajetková ujma postihujúca inú ako majetkovú sféru osobnosti, sféru osobnostnú, ku ktorej nepochybne patrí aj citová (emocionálna) ujma. Ak dôjde k smrti jedného z členov rodinného

vzťahu, pozostalá osoba môže utrpieť citovú ujmu vo forme šoku, smútku zo straty blízkej osoby a takisto aj spoločenstva (vzťahu) s blízkou osobou.“ (Rozsudok NS SR č.: 2 Cdo 93/2008). Každú vzniknutú situáciu - dopravnú nehodu, jej následky, vznik nemajetkovej ujmy, naplnenie predpokladov pre uplatnenie nemajetkovej ujmy - je potrebné posudzovať v konkrétnych prípadoch prísne individuálne. Smrť blízkej osoby je pre pozostalých a hlavne rodinu nepochybne veľmi traumatizujúca a smutná udalosť. V okamihu, keď niekto svojím neoprávneným konaním spôsobil smrť fyzickej osobe došlo k zásahu na jednu z najdôležitejších hodnôt v spoločnosti. Blízka rodina bezprostredne potom určite nemyslí okamžite na náhradu ujmy v peniazoch. S odstupom času, vzniká otázka či existuje takáto možnosť. Odpoveď poskytuje § 15 OZ podľa ktorého po smrti fyzickej osoby patrí uplatňovať právo na ochranu jej osobnosti manželovi a deťom, a ak ich niet, jeho rodičom. Podľa § 11 OZ. Vysvetlenie toho, prečo ide o zásah do práva na súkromný a rodinný život prináša rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave 6Co111/2011, podľa ktorého medzi fyzickými osobami existujú vzájomné sociálne, morálne, citové a kultúrne vzťahy vytvorené v rámci ich súkromného a rodinného života, môže porušením práva na život jednej z nich dôjsť k neoprávnenému zásahu do práva na súkromie druhej z týchto osôb. Právo na súkromie totiž zahŕňa aj právo fyzickej osoby vytvoriť a udržiavať vzťahy s inými ľudskými bytosťami, najmä v citovej oblasti, aby tak fyzická osoba mohla rozvíjať a naplňovať vlastnú osobnosť. Ďalej uviedol, že došlo k neoprávnenému zásahu žalobcu (pozostalého) na rodinný a súkromný život. V takomto prípade nie je morálna satisfakcia postačujúca, a preto má právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. V ustálenej judikatúre ako aj u odbornej verejnosti panuje názor, že smrť blízkej nemožno nijako vyčísliť peniazmi, a teda neexistuje ani ekvivalentná náhrada. Náhrada nemajetkovej ujmy predstavuje skutočne len určitú satisfakciu, ktorej úlohou je iba do istej miery odškodniť stratu pozostalým, resp. ako uvádza spomínané rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave, zmierniť následky neoprávneného zásahu do práva na súkromie a rodinný život. Výška náhrady nemajetkovej ujmy sa líši podľa okolností prípadu. Súd pri rozhodovaní berú do úvahy niekoľko faktorov, napr. či subjekt, ktorý je zodpovedný za smrť osoby spôsobil smrť úmyselne alebo z nedbanlivosti, do akej miery došlo k narušeniu, resp. zásahu do práva na rodinný a súkromný život (či blízka osoba mala status manžela, potomka, predka alebo viaceru súčasne), podľa Krajského súdu v Bratislave má na určenie výšky nemajetkovej ujmy do značnej miery vplyv aj finančná situácia zodpovednej osoby. V neposlednom rade súdy prihládajú aj na to, či pozostalí neboli „morálne uspokojení“ v podobe odsúdenia páchatel'a za trestný čin alebo verejného ospravedlnenia. Každý človek je podľa prirodzenoprávnej teórie jedinečná a neopakovateľná bytosť, pretože disponuje špecifickými vlastnosťami a schopnosťami. Ako uvádza čl.15 Ústavy SR Každý má právo na život. Ľudský život je hodný ochrany už pred narodením. Právo na život patrí bezpochyby spomedzi všetkých ľudských práv medzi tie najvýznamnejšie. Je ultimátnou hodnotou, ktorú sa štáty prijatím medzinárodných dohovorov o ochrane základných práv a slobôd a následnou transformáciou do ústavného systému zaviazali garantovať a ochraňovať pred nezákonnými zásahmi tretích osôb ale aj štátu samotného. Podľa Občianskeho zákonníka 40/1964 Zb. konkrétne § 11 má fyzická osoba právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy. Dôležitosť práva na život je teda vyjadrená nie len na ústavnej úrovni v podobe čl.15 Ústavy SR ale aj v najvýznamnejšom civilnom kódexe Slovenskej republiky. Nepostačuje vedieť len to, že fyzická osoba má právo na ochranu, je potrebné vedieť na ochranu pred čím má právo. Odpoveď poskytuje § 13 ods.1 OZ, podľa ktorého má fyzická osoba právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jej osobnosti. Neoprávneným, resp. protiprávnym zásahom môže byť ako konanie tak aj nekonanie iného subjektu, ktoré je v rozpore s platným právom na území daného štátu a v danom čase. O protiprávny zásah nepôjde vtedy ak iná fyzická osoba plní svoju povinnosť alebo využíva svoje právo. Pojem zásah v našom právnom poriadku definovaný nie je a nie sú dané ani výpočty konkrétnych foriem zásahov. Toto tvrdenie potvrdzuje aj rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp.zn. 3Cdo228/2012 . Avšak toto konanie, resp. opomenutie má v zákone vymedzené svoje znaky. Predovšetkým je to už vyššie spomenutá neoprávnenosť takéhoto zásahu. Ďalej je to podľa NS SR schopnosť zásahu mať negatívny dopad na chránené osobnostné práva fyzickej osoby. S konaním alebo nekonaním subjektu sa samozrejme spájajú právne následky, ktoré sú buď v súlade alebo v rozpore s platným právom. V prípade ak subjekt nekoná v súlade s platným právom, rovnako vznikajú právne následky, a teda povinnosť znášať negatívne následky svojho konania/ správania. Vzniká tu teda právna zodpovednosť. V prípade neoprávneného zásahu do osobnostných práv fyzickej osoby takýto subjekt zodpovedá za vzniknutú ujmu.

45. Ujma je typický súkromnoprávny inštitút, ktorý predstavuje nejakú stratu na veci alebo práve subjektu. Ujma sa klasicky rozčleňuje na ujmu materiálnu (majetkovú) a nemajetkovú ujmu. V judikatúre aj

odbornej literatúre platí názor, že škoda je majetková ujma, ktorá je vyjadriteľná v peniazoch. Pôjde teda o poškodenie majetku, zníženie hodnoty majetku, stratu majetkového práva a pod. Na rozdiel od škody, resp. majetkovej ujmy, ujma nemajetková sa nedá úplne presne vyjadriť v peniazoch, pretože nemajetkovú ujmu nemožno nikdy reálne nahradiť. Ide o ujmu, spôsobenú na takých hodnotách, ktoré svojou povahou nepatria do majetkovej sféry. Medzi hodnoty nemajetkovej povahy patria inštitúty vyjadrené v § 11 OZ. Ide najmä o život, zdravie, súkromie, meno, prejavy osobnej povahy (zvukové záznamy, písomnosti, obrazové snímky), výsledky tvorivej duševnej činnosti (autorské diela) a pod. Tieto hodnoty nie je možné peniazmi oceniť, pretože ich nie je možné zmerať alebo jednoznačne určiť ich hodnotu. Najvyšší súd SR vo svojom rozhodnutí 5 Cdo 265/2009 odôvodnil zaradenie práva na rodinný a súkromný život do nemajetkovej sféry nasledovne: „protiprávnym zásahom tretej osoby do práva na súkromie, resp. práva na rodinný život môže byť ďalšiemu účastníkovi vzťahu spôsobená taká ujma, ktorá mu čiastočne alebo úplne bráni naplňať jeho citové potreby, t.j. nemajetková ujma postihujúca inú ako majetkovú sféru, sféru osobnostnú, ku ktorej nepochybne patrí aj citová (emocionálna) sféra. Ak dôjde k smrti jedného z členov rodinného vzťahu, pozostalá osoba môže utpieť citovú ujmu vo forme šoku, smútku zo straty blízkej osoby a takisto aj spoločensva (vzťahu) s blízkou osobou. V prípade ak dôjde zásahu do ktorejkoľvek z vyššie spomenutých hodnôt jedná sa o nemajetkovú ujmu. Podľa § 13 OZ má ako už bolo spomenuté právo domáhať sa, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jej osobnosti. Má však aj právo aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie. Na to aby mala osoba, ktorej bola spôsobená ujma nárok na primerané zadosťučinenie, musí existovať bezprostredný vzťah medzi neoprávneným konaním (zásahom) subjektu a škodlivým následkom (kauzálny nexus), v tomto prípade spôsobenou nemajetkovou ujmu. Primeraným zadosťučinením sa rozumie určitá morálna satisfakcia, napr. verejné ospravedlnenie, či odsúdenie v trestnom konaní, no podľa právneho názoru NS SR sú zásah do osobnostných práv a následná ujma najmä na živote, zdraví, súkromí a dôstojnosti natoľko traumatizujúce, že morálna satisfakcia určite nebude postačujúca. V súkromnom práve je často používanou sankciou navrátenie vecí do pôvodného stavu, čo rovnako ako v prípade morálnej satisfakcie zrejme v prípade smrti blízkej osoby alebo iného neoprávneného zásahu na hodnôt podľa § 11 OZ nebude stačiť. Jediným možným zadosťučinením je podľa ustálenej judikatúry satisfakcia v podobe náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Túto možnosť pripúšťa § 13 ods.2 OZ, podľa ktorého ak by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, pričom súd prihliadne na závažnosť ujmy a okolnosti , za ktorých k zásahu do práva došlo.

46. V doterajšej súdnej praxi sa objavili rôzne právne názory na otázku, či poisťovňa, zabezpečujúca tzv. PZP (povinné zmluvné poistenie vozidiel) je povinná okrem škôd spôsobených pri dopravnej nehode hrať z tohto poistenia aj náhradu nemajetkovej ujmy na základe žaloby na ochranu osobnosti podľa ustanovení § 13 nasl. Občianskeho zákonníka.

47. Ústavný súd SR v Náleze č. III. ÚS 666/2016 z 11.10.2016 Ústavný súd (okrem iného) uviedol: Ústavný súd nespochybňuje, že koncept súčasnej právnej úpravy obsiahnutej v Občianskom Zákonníku pri svojom vzniku skutočne vychádzal z pojmu škody ako materiálneho, a tým aj presne kvantifikovateľného postihnutia poškodeného. Naznačuje to i § 442 ods. 1 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého sa uhrádza skutočná škoda a to, čo poškodenému ušlo (ušlý zisk). V tomto prípade je však fakt vstupu Slovenskej republiky do Európskej únie zásadným prelomom v procese kontinuálneho vývoja právneho poriadku i jeho interpretácie, pretože okrem vnútroštátneho zákonodarcu (ktorý vytvoril koncept materiálneho poškodenia škody v čase, keď integráciu do Európskej únie nebolo možné ani len predpokladať), je doň oprávnený svoju vôľu presadzovať aj únijný normotvorca.

Pre aplikačnú prax vnútroštátnych orgánov verejnej moci nadaných právomocou rozhodovať v individuálnych prípadoch to znamená, že stabilita právnych vzťahov a právna istota dôvodne vyžadujú hoci aj zotrvať na právnych konceptoch vyvinutých pred vstupom do Európskej únie, ale ak ide o sféru regulácie únijným normotvorcom, je potrebné túto konfrontovať s regulačnými predstavami vnútroštátneho zákonodarcu a v prípade zistenia odchýlky vyvinúť maximálnu snahu o uprednostnenie cieľa stelesneného v právne záväzných aktoch Európskej únie. Ústavný súd hovorí o maximálnej, nie absolútnej snahe, lebo v tomto bode myšlienkovvej línie už je potrebné vziať do úvahy charakter právneho predpisu vydaného únijným normotvorcom vyplývajúci z primárneho práva Európskej únie. Práve smernice ako typová kategória predpisov sekundárneho práva sú (na rozdiel od nariadení) typické absenciou priamej uplatniteľnosti voči fyzickým osobám a právnickým osobám v jednotlivých členských štátoch. Podľa čl. 288 ods. 3 Zmluvy o fungovaní Európskej únie je smernica záväzná pre každý členský

štát, ktorému je určená, a to vzhľadom na výsledok, ktorý sa má dosiahnuť, pričom sa voľba foriem a metód ponecháva vnútroštátnym orgánom. Štandardným prostriedkom dosahovania cieľa stanoveného smernicou je zmena právnej úpravy, ku ktorej pristúpi vnútroštátny zákonodarca. Avšak pre prípad, že túto svoju povinnosť nespĺní, vyvinula rozhodovacia prax Súdneho dvora teóriu priameho účinku smerníc a nepriameho účinku smerníc.

48. Nepriamy účinok smerníc Súdny dvor ešte konkrétnejšie objasnil vo veci Pfeiffer a ďalší (C-397/01 až 403/01). Tu zdôraznil, že požiadavka výkladu vnútroštátneho práva v súlade s právom Únie sa síce v prvom rade týka vnútroštátnych ustanovení prijatých na prebratie smernice, neobmedzuje sa však iba na výklad týchto ustanovení, ale vyžaduje, aby vnútroštátny súd vzal do úvahy vnútroštátne právo ako celok a posúdil, do akej miery ho možno použiť spôsobom, ktorý nevedie k výsledku, ktorý odporuje smernici (bod 115). Ak vnútroštátne právo umožňuje za určitých okolností s použitím vlastných výkladových metód vyložiť ustanovenie vnútroštátneho právneho predpisu tak, že bude možné vyhnúť sa rozporu s inou normou vnútroštátneho práva alebo obmedziť oblasť pôsobnosti tohto ustanovenia na dosiahnutie tohto účelu a použiť ho len do tej miery, aby bolo súladné s danou normou, tak je vnútroštátny súd povinný použiť rovnaké metódy, aby sa dosiahol cieľ stanovený smernicou (bod 116).

49. Samotný sťažovateľ v dôvodoch svojej sťažnosti rekapituluje, že Slovenská republika v konaní C-22/12 pre Súdny dvorom potvrdila úmysel nezahrnúť do slovenského vnútroštátneho právneho poriadku nemajetkovú ujmu do kategórie škody používanej v zákone o povinnom zmluvnom poistení. Súdny dvor v uvedenom rozsudku zaujal jednoznačný názor, podľa ktorého „článok 3 ods. 1 smernice Rady 72/166/EHS z 24. apríla 1972 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovými vozidlami a kontroly plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti, článok 1 ods. 1 a 2 druhej smernice Rady 84/5/EHS z 30. decembra 1983 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, zmenenej a doplnenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2005/14/ES z 11. mája 2005, a článok 1 prvý odsek tretej smernice Rady 90/232/EHS zo 14. mája 1990 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel sa majú vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej.“

Ak teda slovenský zákonodarca do zákonného pojmu „škoda“ použitého v zákone o povinnom zmluvnom poistení, a teda do rozsahu poistenia zodpovednosti za škodu v zmysle uvedeného zákona nezahrnul aj nemajetkovú ujmu a jej poistné krytie, dostáva sa vzhľadom na záväzný výklad zodpovedajúcich smerníc (v súčasnosti už len konsolidovaná smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/103/ES o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a o kontrole plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti) do rozporu so zámerom tvorca únijnej právnej regulácie identifikovaným Súdny dvorom.

Všeobecné súdy konajúce v sťažovateľovej veci boli preto povinné skúmať možnosť implementácie eurokonformného výkladu prostredníctvom tzv. nepriameho účinku relevantnej únijnej regulácie. Súdny dvor požaduje od vnútroštátnych súdov, aby práve v prípade nespĺnenia povinnosti riadnej transpozície smernice členským štátom vykladali ustanovenia vnútroštátneho práva „v čo najvyššej možnej miere tak, aby mohli byť použité v súlade s cieľmi tejto smernice“ (napr. rozsudok z 13. 7. 2000 vo veci Centrosteel, C-456/98).

Okresný súd i krajský súd takto dospeli k záveru o možnosti extenzívneho výkladu pojmu „škoda“ použitého v zákone o povinnom zmluvnom poistení. Ústavný súd tento ich záver nepovažuje za arbitrárny ani inak ústavne neudržateľný. Krajský súd zrozumiteľne a logicky vysvetlil svoje právne úvahy, keď odkázal na obsah a závery rozsudku Súdneho dvora vo veci C-22/12, pričom zdôraznil (opäť s odvolaním sa na judikatúru Súdneho dvora), že vnútroštátne ustanovenia, ktoré upravujú náhradu škody pri dopravných nehodách spôsobených prevádzkou motorových vozidiel, nemôžu odňať smernici jej potrebný účinok [(rozsudok z 30. 6. 2005 vo veci Candolin a ďalší (C-537/03), ako aj rozsudok z 23. 10. 2012 vo veci Marques Almeida (C-300/10)]. Ústavný súd v tejto súvislosti iba dopĺňa, že práve vo veci Marques Almeida Súdny dvor výslovne konštatoval, že „členské štáty sú... povinné zabezpečiť, aby zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, ktorá sa uplatňuje podľa ich vnútroštátneho práva, bola krytá poistením v súlade s ustanoveniami všetkých troch vyššie uvedených smerníc.“ (bod 30).

Interpretačná snaha sťažovateľa v relácii k záverečnej časti právnej vety rozsudku Súdneho dvora vo veci C-22/12, v ktorej sa odkazuje na vnútroštátnu právnu úpravu („ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej.“), je podľa názoru ústavného súdu účelová a márna.

Právna veta sformulovaná Súdny dvorom ako odpoveď na položenú prejudiciálnu otázku je totiž zopakovaním textu obsiahnutého v bode 59 odôvodnenia predmetného rozsudku. Pred týmto textom Súdny dvor uviedol (poukazuje na to i krajský súd v dôvodoch svojho napadnutého rozsudku): „ 55. Členské štáty teda majú zaručiť, aby náhrada škody podľa ich vnútroštátneho práva zodpovednosti za škodu z dôvodu nemajetkovej ujmy, ktorú utrpeli blízki rodinní príslušníci osôb, ktoré sa stali obeťami dopravnej nehody, bola krytá povinným poistením v určitých minimálnych sumách určených v článku 1 ods. 2 druhej smernice. 56. V prejednávanej veci by to tak malo byť, pretože podľa informácií, ktoré poskytol vnútroštátny súd, majú osoby nachádzajúce sa v postavení pani Haasovej a jej dcéry v súlade s § 11 a 13 českého Občianskeho zákonníka nárok na náhradu nemajetkovej ujmy utrpenej v dôsledku úmrtia ich manžela, resp. otca. Tento záver nemôže spochybníť ani okolnosť predložená slovenskou vládou, podľa ktorej tieto paragrafy patria do tej časti českého i slovenského Občianskeho zákonníka, ktorá sa týka zásahov do ochrany osobnosti a ktorá je v zmysle týchto zákonníkov nezávislá od časti týkajúcej sa zodpovednosti za škodu v pravom zmysle slova. 58. Keďže totiž zodpovednosť poisteného, ktorá podľa vnútroštátneho súdu v tomto prípade vyplýva z § 11 a 13 českého Občianskeho zákonníka, vznikla na základe dopravnej nehody a mala občianskoprávnu povahu, nič nenasvedčuje, že na túto zodpovednosť sa nevzťahuje vnútroštátne hmotné právo zodpovednosti za škodu, na ktoré odkazujú uvedené smernice.“

Odpoveď na otázku, či české (a vzhľadom na textovú totožnosť i slovenské) vnútroštátne právo upravuje náhradu nemajetkovej ujmy na základe zodpovednosti poisteného za škodu, teda nepriamo poskytuje samotný Súdny dvor (nepriamo len preto, lebo, ako správne uvádza aj sťažovateľ, Súdny dvor nie je oprávnený záväzne interpretovať vnútroštátne právo) v bode 58 odôvodnenia svojho rozsudku, kde konštatuje, že české (i slovenské) vnútroštátne hmotné právo zodpovednosti za škodu sa vzťahuje aj na náhradu nemajetkovej ujmy, a to s ohľadom na skutočnosť, že zodpovednosť za nemajetkovú ujmu vznikla na základe dopravnej nehody a má občianskoprávnu povahu.

Zhrňujúco ústavný súd konštatuje, že úlohou okresného súdu i krajského súdu pri rozhodovaní žalovaného sporu bolo jednoznačne ustáliť, či extenzívny výklad pojmu „škoda“ použitého v zákone o povinnom zmluvnom poistení bude viesť k aplikácii práva contra legem alebo či, naopak, zaužívané výkladové postupy a rešpektovanie súvislostí dotknutých právnych inštitútov a kategórií umožňuje zmysluplne zahrnúť pod zákonnú terminológiu aj nemajetkovú (imateriálnu) ujmu aprobovanú in abstracto v ustanoveniach Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti.

Krajský súd (i okresný súd) sa priklonili k druhej z vymenovaných možností a ústavný súd to nepovažuje za prejav svojvôle vedúcej k ústavnej neudržateľnosti. Ďalším podporným argumentom pre záver o ústavnej akceptovateľnosti právnych záverov krajského súdu je fakt, že Občiansky zákonník v samotnej šiestej časti („Zodpovednosť za škodu a bezdôvodné obohatenie“), ktorá jediná je podľa sťažovateľa pri vysvetľovaní pojmu „škoda“ použiteľná, kladie škodu aj do polohy nemateriálnej. Dokazuje to § 444 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého pri škode na zdraví sa jednorazovo odškodňujú bolesti poškodeného a sťaženie jeho spoločenského uplatnenia. Prijat' teda záver, že pojem „škoda“ nevykazuje žiadne imateriálne konotácie, nezodpovedá dokonca ani dikcii a podstate dotknutých ustanovení Občianskeho zákonníka.

Ústavný súd nemá dôvod odchyliť sa od svojho meritórneho postoja vyjadreného v predchádzajúcich uzneseniach odmietajúcich sťažnosti sťažovateľa ako zjavne neopodstatnené ani na podklade rozsudku najvyššieho súdu z 31. marca 2016 vo veci sp. zn. 3 Cdo 301/2012.

V prvom rade ústavnému súdu neprislúcha zjednocovať in abstracto judikatúru všeobecných súdov, a suplovať tak poslanie, ktoré zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov [§ 8 ods. 3, § 20 ods. 1 písm. b), § 21, § 22 a § 23 ods. 1 písm. b)] zveruje práve najvyššiemu súdu (resp. jeho plénu a kolégiám), keď mu okrem iného priznáva aj právomoc zaujímať stanoviská k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov (m. m. I. ÚS 17/01, IV. ÚS 267/05). Ústavný súd však vzhľadom na to, že nie je súčasťou systému všeobecného súdnictva, môže zasahovať do výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov všeobecnými súdmi len v prípadoch, keď sa ich výklad vyznačuje svojvôľou a zjavnou neodôvodnenosťou do tej miery, že to má za následok porušenie základného práva alebo slobody (IV. ÚS 574/2013).

Už bolo konštatované, že Krajský súd v Žiline výrokom svojho odvolacieho rozsudku určil dve otázky zásadného právneho významu. Prvá otázka mierila na danosť pasívnej legitímácie odporcu

(poisťovňa realizujúca povinné zmluvné poistenie) v spore o zaplatenie nemajetkovej ujmy za zásah do osobnostných práv pozostalých po osobe, ktorá zomrela pri dopravnej nehode. Druhá nastolená otázka si v prípade zápornej odpovede na prvú kládla za cieľ odpovedať, „či súd o uplatnenom nároku môže rozhodnúť podľa článku 7 ods. 5 Ústavy SR priamou aplikáciou smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 2009/103/ES zo dňa 16. septembra 2009 v spojení s rozhodovacou činnosťou SD“.

Možno teda zhrnúť, že ani jedna z položených otázok sa priamo nedotýkala eventuality nepriameho účinku dotknutej smernice prostredníctvom eurokonformného výkladu. Inými slovami, najvyšší súd súc viazaný položenými otázkami zásadného právneho významu nebol nútený urobiť záver, či pojmy použité v zákone o povinnom zmluvnom poistení sú interpretovateľné extenzívne s cieľom maximálnej možnej miery rešpektovania cieľov relevantných smerníc ako predpisov sekundárneho práva. Odvolací súd sa explicitne pýtal len na prípadný priamy účinok týchto smerníc, čo najvyšší súd celkom prirodzene muselo viesť k negatívnej odpovedi. Pravda, ústavný súd neopomína, že v prvej položenej otázke zásadného právneho významu by bolo možné vybadať požiadavky naznačiť interpretačné kontúry pojmu „škoda“ použitého v zákone o povinnom zmluvnom poistení. Naznačuje to aj spôsob, akým sa najvyšší súd s odpoveďou na túto otázku vysporiadal (strana 16 a nasledujúce odôvodnenia rozsudku). No ústavný súd zistil, že najvyšší súd sa venoval výlučne otázke výkladu ustanovení zákona o povinnom zmluvnom poistení a až na strane 21 sa dostal k záverom rozsudku Súdneho dvora vo veci C-22/12, ktoré vyhodnotil (podobne ako sťažovateľ) zdôraznením významu dôvetku právnej vety Súdneho dvora („ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej.“) a konštatovaním, že „SD v rozsudku nevyložil, či v rámci posudzovanej vnútroštátnej právnej úpravy poisťného krytia povinného zmluvného poistenia je zahrnutá aj náhrada nemajetkovej ujmy spôsobená blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode alebo nie. Preto ani nijakým spôsobom nespochybnil závery doterajšej judikatúry aplikujúcej vnútroštátne právo, v zmysle ktorej takáto náhrada nemajetkovej ujmy nespadá do povinného zmluvného poistenia. SD iba uviedol, ako by mala úprava tejto otázky vo vnútroštátnom práve v súlade s komunitárnou úpravou vyzerať.“.

S prvou časťou citovaných dôvodov sa už ústavný súd vysporiadal (argumentácia v bode 3 tejto časti odôvodnenia) a pokiaľ ide o v poradí druhú citovanú pasáž, ústavný súd zdôrazňuje, že v prejudiciálnom konaní Súdny dvor nemá právomoc vykladať vnútroštátne predpisy, ale len predpisy úniijného práva. Preto je táto časť dôvodov najvyššieho súdu z hľadiska kardinálnej otázky (nepriamy účinok smernice pomocou eurokonformného výkladu) nepoužiteľná.

Z uvedených dôvodov ústavný súd nepovažoval argumentáciu sťažovateľa obsiahnutú v podaní doručenom 21. júla 2016 za dôvodnú. Na podklade všetkých rekapitulovaných dôvodov ústavný súd naplnil svoju úlohu v konaní o sťažnosti sťažovateľa záverom, že právne názory, ktoré viedli krajský súd k potvrdeniu prvostupňového rozsudku okresného súdu v časti o zahrnutí nemajetkovej ujmy podľa ustanovení Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti pod pojem „škoda“ podľa zákona o povinnom zmluvnom poistení, nie sú arbitrárne a nevykazujú známky ústavnej neakceptovateľnosti, ktoré by boli spôsobilé po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie viesť k pozitívnemu meritórnemu záveru o porušení základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 12 ods. 1 a čl. 13 ods. 1 písm. a) ústavy alebo práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. V tejto časti je preto sťažnosť zjavne neopodstatnená.

50. Podľa § 5 zákona č. 381/2001 Zb. ak poisťná zmluva neustanovuje inak, poisťovateľ nenahradí za poisteného škodu, ak ide o zodpovednosť za škodu, a) ktorú utrpel vodič motorového vozidla, ktorého prevádzkou bola škoda spôsobená, b) podľa § 4 ods. 2 písm. b) až d), 1. za ktorú poistený zodpovedá svojmu manželovi alebo osobám, ktoré s ním v čase vzniku škodovej udalosti žili v domácnosti, 2. vzniknutú držiteľovi, vlastníkovi alebo prevádzkovateľovi motorového vozidla, ktorého prevádzkou bola škoda spôsobená, 3. vzniknutú na vozidlách jazdnej súpravy tvorenej motorovým vozidlom a prípojným vozidlom s výnimkou, ak škoda bola spôsobená prevádzkou iného motorového vozidla alebo ak ide o spojenie motorových vozidiel vlečným lanom alebo vlečnou tyčou pri poskytovaní pomoci, ktoré sa nevykonáva v rámci podnikateľskej činnosti, c) na motorovom vozidle, ktorého prevádzkou bola škoda spôsobená, ako aj na veciach dopravovaných týmto motorovým vozidlom, s výnimkou škody spôsobenej na veciach, ktoré mali dopravované osoby, okrem osôb podľa písmen a) a b) prvého bodu, v čase, keď k dopravnej nehode došlo na sebe alebo pri sebe, d) ktorú poistený uhradil alebo sa zaviazal uhradiť nad rámec ustanovený osobitnými predpismi alebo nad rámec právoplatného rozhodnutia súdu o náhrade škody, alebo na základe rozhodnutia súdu, ktorým bola schválená dohoda účastníkov konania, ak poisťovateľ nebol jedným z týchto účastníkov, e) vzniknutú pretekárom alebo súťažiacim účastníkom pri motoristických pretekoch a súťažiach alebo pri prípravných jazdách k nim, ani škodu na motorových vozidlách pri nich použitých, s výnimkou

škody spôsobenej prevádzkou takéhoto vozidla, pri ktorej je vodič povinný dodržiavať pravidlá cestnej premávky, f) vzniknutú uhradením nákladov zdravotnej starostlivosti, nemocenských dávok, dávok nemocenského zabezpečenia, úrazových dávok, dávok úrazového zabezpečenia, dôchodkových dávok, dávok výsluhového zabezpečenia a dôchodkov starobného dôchodkového sporenia poskytovaných z dôvodu škody na zdraví alebo usmrtenia spôsobenej prevádzkou motorového vozidla, 1. ak sa nezistila osoba zodpovedná za škodu, 2. vodičovi motorového vozidla, ktorého prevádzkou bola táto škoda spôsobená, g) spôsobenú pracovnou činnosťou motorového vozidla ako pracovného stroja s výnimkou škôd zapríčinených jeho jazdou, h) ktorej vznik nie je v príčinnej súvislosti s poistnou udalosťou, i) vzniknutú manipuláciou s nákladom stojaceho vozidla, j) vzniknutú prevádzkou motorového vozidla pri teroristickom čine alebo vojrovej udalosti, ak má táto prevádzka priamu súvislosť s týmto činom alebo s udalosťou. Ak poistná zmluva neustanovuje inak, poisťovateľ je oprávnený plnenie sčasti alebo úplne odmietnuť, ak poistený a) bez súhlasu poisťovateľa uzná povinnosť nahradiť škodu alebo jej časť nad rámec poistného plnenia, ktoré by inak poisťovateľ bol povinný poskytnúť podľa tohto zákona, b) sa zaviazal uhradiť premlčanú pohľadávku, c) neposkytne poisťovateľovi potrebnú súčinnosť v súdnom konaní.

51. Podľa § 511 OZ Ak právnym predpisom alebo rozhodnutím súdu je ustanovené alebo účastníkmi dohodnuté alebo ak to vyplýva z povahy plnenia, že viac dlžníkov má tomu istému veriteľovi splniť dlh spoločne a nerozdielne, je veriteľ oprávnený požadovať plnenie od ktoréhokoľvek z nich. Ak dlh splní jeden dlžník, povinnosť ostatných zanikne. Ak právnym predpisom alebo rozhodnutím súdu nie je ustanovené alebo účastníkmi dohodnuté inak, sú podiely na dlhu všetkých dlžníkov vo vzájomnom pomere rovnaké. Dlžník, proti ktorému bol uplatnený nárok vyšší, než zodpovedá jeho podielu, je povinný bez zbytočného odkladu upovedomiť o tom ostatných dlžníkov a dať im príležitosť, aby uplatnili svoje námietky proti pohľadávke. Môže od nich požadovať, aby dlh podľa podielov na nich pripadajúcich splnili alebo aby ho v tomto rozsahu dlhu inak zbavili. Ak dlžník v rozsahu uplatneného nároku dlh sám splnil, je oprávnený požadovať náhradu od ostatných podľa ich podielov. Pokiaľ nemôže niektorý z dlžníkov svoj podiel splniť, rozvrhne sa tento podiel rovnakým dielom na všetkých ostatných.

52. Z vyššie uvedených rozsudkov súdov prvého i druhého stupňa a tiež z rozhodnutia dovolacieho súdu vyplýva, že čo do základu je žaloba dôvodná voči žalovanému v I. rade (ako poisťovateľovi) a voči žalovanému v III. rade (ako subjektu, prevádzkou vozidla ktorého bola škoda spôsobená).

53. Z vykonaného dokazovania (z trestného rozkazu Okresného súdu Nové Zámky 3T/137/2010 zo 16.8.2010) mal súd za preukázané, že k usmrteniu J. R., nar. XX.X.XXXX - manžela žalobkyne v I. rade a otca žalobkyne v II. rade došlo pri dopravnej nehode dňa 8.1.2010 ako aj to, že dopravnú nehodu, pri ktorej zahynul, zaviniel A. F., nar. XX.XX.XXXX - vodič vozidla NR XXX BU. Z uvedeného trestného rozkazu sú tieto skutočnosti zrejme a s prihliadnutím na § 193 CSP súd konštatuje, že bolo nepochybné preukázané, že konanie pôvodného žalovaného v II. rade bolo v rozpore so zákonom.

54. Je nesporne preukázané, že došlo k zásahu do sféry nemajetkových práv žalobcov v I. a II. rade a vzhľadom k tomu, že pôvodný žalovaný v II. rade bol súdom uznaný vinným zo spáchania prečinu usmrtenia J. R. a je daný aj kauzálny nexus medzi porušením práva a následkom, ktorý žalobcom vznikol.

55. S použitím eurokonformného výkladu (Smernica EP a Rady 2009/103/ES zo 16.9.2009) pojmov „náhrada škody, škoda na zdraví „v ust. § 4 ods. 1, 2, 4 a § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Zb. a s prihliadnutím k samotnému účelu povinného zmluvného poistenia, z hľadiska zodpovednosti za neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby vyvolaný prevádzkou motorových vozidiel sa v rámci náhrady škody odškodňuje aj nemajetková ujma spôsobená pozostalým po obeti dopravnej nehody, za ktorú možno priznať náhradu peňažnou formou podľa § 13 OZ, ktorú v širšom ponímaní treba považovať za škodu na zdraví podľa § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Zb.. Takáto náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch preto spadá do rozsahu povinného zmluvného poistenia. Analogické použitie § 420 ods. 2 a § 427 a nasl. Z. sa uplatní len pri určení osoby zodpovednej za zásah proti osobnosti fyzickej osoby vyvolaný osobitou povahou prevádzky motorového vozidla, avšak pri skúmaní predpokladov tejto zodpovednosti treba postupovať podľa § 13 OZ. Zákon č. 381/2001 Zb. v § 15 ods. 1 zaviedol všeobecný priamy nárok poškodeného na náhradu škody proti poisťovateľovi zodpovednej osoby tak, ako to poznajú všetky obdobné právne úpravy v Európe, preto si poškodený môže vybrať, či svoj nárok na náhradu škody uplatní voči škodcovi (poistenému), alebo voči poisťovateľovi alebo voči oboj súčasne. Z uvedeného vyplýva, že žalovaný v II. rade je v danej veci pasívne legitimovaný.

Zodpovednosť poisteného, ktorá podľa vnútroštátnych predpisov vyplýva z § 11a § 13 OZ. vznikla na základe dopravnej nehody a mala občianskoprávnú povahu a nič nenasvedčuje tomu, že na túto zodpovednosť sa nevzťahuje vnútroštátne hmotné právo zodpovednosti za škodu, na ktoré odkazujú Smernice Rady 72/166/EHS, 84/5/EHS a 90/232/EHS.

56. Vychádzajúc z vyššie uvedeného súd konštatuje, že dôvodnosť žaloby v časti náhrady nemajetkovej ujmy je čo do jej základu je vo vzťahu k obom žalovaným preukázaná. Čo sa týka výšky priznanej nemajetkovej ujmy, súd považuje za potrebné uviesť nižšie uvedené:

57. Pri posudzovaní výšky náhrady súd prihliadol na závažnosť vzniknutej ujmy a okolnosti, za ktorých k porušeniu osobnostných práv žalobcov došlo. K porušeniu osobnostných práv došlo zo strany pôvodného žalovaného v II. rade trestným činom, za ktorý bol v trestnom konaní odsúdený a bol mu uložený trest. S prihliadnutím na skutkové okolnosti zomrelému nemožno pričítať spoluvinu za vznik dopravnej nehody. Takúto skutočnosť (i napriek tomu, že v jeho krvi bol zistený alkohol) súd nekonštatoval. Smrť menovaného bola v trestnom konaní ustálená jednoznačne ako v príčinnej súvislosti s dopravnou nehodou. K smrti manžela a otca došlo náhle, čo nesporne vyvolalo v žalobcoch pocity šoku zo straty blízkej osoby. Následky porušenia osobnostných práv vyvolaných smrťou blízkeho príbuzného je možné charakterizovať vo všeobecnosti ako aj konkrétne s prihliadnutím na okolnosti prípadu. Tieto následky súd zistil výsluchom žalobkyne v I. rade, výsluchom svedkov a znaleckým dokazovaním.

58. Je nepochybné, že spôsobenie úmrtia člena rodiny je neoprávneným zásahom do súkromia členov rodiny (NS ČR sp. zn. 30Cdo/1678/2004). Smrť blízkej osoby je pre pozostalých a hlavne rodinu nepochybne veľmi traumatizujúca a smutná udalosť. Došlo k zásahu do práva na súkromný a rodinný život žalobkyne, ktoré zahŕňa aj právo fyzickej osoby vytvoriť a udržiavať vzťahy s inými ľudskými bytosťami, najmä v citovej oblasti, aby tak fyzická osoba mohla rozvíjať a naplňovať vlastnú osobnosť. Je zrejmé, že došlo na strane žalobcov k takej ujme, ktorá im úplne bráni naplňovať ich citové potreby, išlo o manžela žalobkyne v I. rade a otca maloletej žalobkyne v II. rade, ktorí žili v jednej domácnosti a ktorí podľa výpovede žalobkyne v I. rade a všetkých v konaní vypočutých svedkov medzi sebou mali mimoriadne blízky vzťah. Ujma, ktorá žalobcov postihla, zasiahla inú ako ich majetkovú sféru a to sféru osobnostnú, ku ktorej nepochybne patrí aj citová (emocionálna) sféra. Ak dôjde k smrti jedného z členov rodinného vzťahu, pozostalá osoba môže utpieť citovú ujmu vo forme šoku, smútku zo straty blízkej osoby a takisto aj spoločenstva (vzťahu) s blízkou osobou. Je zrejmé, že samotné upustenie od protiprávneho konania a ani odsúdenie vinníka nehody nie je v tomto prípade dostačujúcou satisfakciou. Jediným možným zadosťučinením, ktoré samé o sebe tiež úplne nenahradí škodu žalobcom vzniknutú, je zadosťučinenie v peniazoch, ktoré môže aspoň čiastočne neoprávnený zásah do ich práv zmierniť.

59. Na posúdení súdu preto zostalo vyhodnotenie intenzity zásahu do osobnostných práv žalobcov v I. a II. rade, resp. okolností prípadu, najmä toho, či škoda bola spôsobená úmyselne alebo nie, rodinný vzťah žalobcov a poškodeného, či prípadná otázka čiastočného odškodnenia žalobkyne odsúdením pôvodného žalovaného v II. rade, prípadne iné.

60. Súd má za to, že pojem „škoda“ použitý v zák. č. 381/2001 Z.z. je treba vykladať extenzívne a to tak, že tento pojem zahŕňa i náhradu nemajetkovej ujmy z titulu občianskoprávnej zodpovednosti za zásah do osobnostných práv pozostalých, ktorý spočíva v zásahu do práva na súkromný a rodinný život spôsobený usmrtením blízkej osoby pri prevádzke dopravných prostriedkov. Účelom poistenia za škody spôsobené prevádzkou dopravných prostriedkov je zmierniť dôsledky škôd, ku ktorým došlo v súvislosti s ich prevádzkou. Usmrtenie pri dopravnej nehode je nesporne najzávažnejším dôsledkom. Pokiaľ usmrtenie pri dopravnej nehode vyvoláva nielen občianskoprávnú zodpovednosť za škodu ale aj občianskoprávnú zodpovednosť za neoprávnený zásah do osobnostných práv musí byť aj táto zodpovednosť predmetom poistného krytia. Extenzívny výklad pojmu škoda pre účely zák. č. 381/2001 Zb. odstraňuje disproporciu medzi zákonným úrazovým poistením, t. j. poistením pri pracovných úrazoch a povinným zmluvným poistením zodpovednosti za škody spôsobené prevádzkou dopravných prostriedkov. Pokiaľ totiž dôjde pri dopravnej nehode k úmrtiu zamestnanca zakladá sa § 94 zák. č. 461/2003 Zb. pozostalým, ktorými sú manžel alebo manželka, nezaopatrované dieťa, nárok na jednorázové odškodnenie. Neexistuje však dôvod, pre ktorý by náhrada nemajetkovej ujmy pozostalých pri usmrtení ich blízkeho pri dopravnej nehode ako zamestnanca mala byť predmetom poistného krytia, kým v prípadoch, ak by nešlo o pracovnoprávny vzťah, by tomu malo byť inak. Pri výklade pojmu „škoda“ pre účely zák. č. 381/2001 Zb. navyše treba vychádzať z chápania tohto pojmu v komunitárnom práve,

kde z textu Smernice európskeho parlamentu a rady 2009/103/ES je zrejmé, že pod pojmom škoda sa rozumie osobná ujma a škodu na majetku, resp. používa slovné spojenie utrpenie „ujmy alebo škody“, „ akákoľvek ujma alebo škoda “ alebo „ akákoľvek škoda “.V zmysle uvedených smerníc použitím eurokonformného výkladu pojmu „náhrada škody“ v zák. č. 381/2001 Zb. ako aj s prihliadnutím na účel povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel mal súd za to, že v rámci náhrady škody sa odškodňuje aj nemajetková ujma spôsobená pozostalým po obeti dopravnej nehody ako poškodeným, za ktorú možno priznať náhradu peňažnou formou podľa § 13 ods. 2,3 OZ..

61. Vykonaným dokazovaním mal súd za preukázané, že medzi žalobkyňou v I. rade a jej zosnulým manželom bol výborný manželský vzťah založený na vzájomnej náklonnosti, láske, tolerancii a rešpekte, spoločnom vedení rodinného života bez akýchkoľvek morálnych a kultúrnych rozdielov v hodnotách, prioritách a životných zásadách. Súdu sa javí, že zo strany žalobkyne v I. rade išlo o istú závislosť na vzťahu so zomrelým manželom. Spolužitie manželov zjavne nebolo poznačené žiadnymi konfliktmi, či inými prekážkami. Zosnulý manžel žalobkyne v I. rade zastával rolu živiteľa a prirodzenej autority v rodine, staral sa o dieťa, ktorému venoval značný čas svojho voľného času a staral sa oň aj po stránke výchovy, starostlivosti, rozvíjania záujmov, či budovania vzťahu rodič - dieťa. U žalobkyne v I. rade sa okrem všeobecných následkov prejavili aj následky spočívajúce v dramatickom zhoršení jej psychického stavu, následky utrpenej straty sa u nej prejavujú naďalej. Táto skutočnosť je preukázaná i znaleckým posudkom a to vo vzťahu k oboj žalobkyňiam. Žalobkyňa v I. rade stratila v dôsledku dopravnej nehody svojho partnera, s najväčšou pravdepodobnosťou svoju doživotnú životnú lásku, oporu. V dôsledku smrti manžela zanikol manželský vzťah, ktorý dovtedy plnil všetky svoje spoločenské funkcie, smrť manžela mala drastický dopad aj na finančné zabezpečenie rodiny. Tragická, neočakávaná a nesporné šokujúca smrť manžela mala a má u žalobkyne v I. rade okrem prirodzených a všeobecných traumatizujúcich stavov (šok, prežívanie strachu, hľadanie príčin, pocitov straty) aj ďalšie následky. Zvýraznené je emočné napätie, zaoberanie sa sama sebou, aj keď niektoré následky traumatizujúcej straty u nej pominuli, resp. sa zmiernili, súd považuje za nesporné, že niektoré následky budú vo väčšej, či menšej miere pretrvávajú naďalej, tak ako je to obvyklé v bežných rodinných vzťahoch, avšak zvýraznené s prihliadnutím na okolnosti, za ktorých k strate blízkeho došlo.

62. Pokiaľ ide o maloletú žalobkyňu v II. rade, súd pri rozhodovaní o výške finančnej satisfakcie prihliadol na jej maloletosť. Je nesporné, že tragická smrť otca vyvolala a vyvolá následky, ktoré sú spojené s otázkami "prečo", "prečo nám", "čo by otec povedal", "aké by to bolo keby tu bol" a s tým spojenou absenciou celej rodiny, na ktoré maloletá má právo v rámci práva na starostlivosť zo strany oboch rodičov. V konaní bolo preukázané, že jej zosnulý otec bol pre ňu vzorom, bol poriadnym otcom, zabezpečoval jej sociálne, športové, či kultúrne aktivity, sprostredkoval jej morálne hodnoty a citové zázemie vychádzajúce z ich vzťahu. O všetky tieto aktivity, ktoré maloletá prežívala a mohla prežívať so svojím otcom, bude ochudobnená. U maloletej, ktorá bola na otca mimoriadne citovo naviazaná, je zvýraznená strata, resp. neprítomnosť mužského vzoru, čo môže ovplyvňovať dostatočnú schopnosť a pripravenosť k identifikácii so svojou rolou.

63. Na základe uvedeného súd dospel k záveru, že u oboch žalobcov bolo porušené rovnaké osobnostné právo - právo na súkromie a právo na rodinný život s tým, že vo vzťahu k žalobkyňi v I. rade bolo jej právo narušené tragickou smrťou manžela a u maloletej žalobkyne v II. rade smrťou otca. Došlo k nezvratnému a nenahraditeľnému narušeniu manželského zväzku, resp. zväzku otec - dieťa. U oboch žalobcov došlo k pocitom smútku, strádania, k narušeniu riadnych a fungujúcich rodinných vzťahov. V dôsledku nečakaného, náhleho a neodstrániteľného narušenia ich osobnostných práv došlo u nich k rozpadu úplnej a harmonickej rodiny.

64. Judikatúra súdov v smere stanovenia výšky v takomto prípade priznávanej imateriálnej ujmy je ustálená. Nemajetkovú ujmu nejde presne vyjadriť v peniazoch, pretože ju nemožno nikdy reálne nahradiť, súd však poukazuje na rozsudky súdov v obdobných veciach, napr. rozsudok KS Trnava z 21. 5. 2014 č.k. 11 Co 116/2013 (priznaná suma 33 000 €), rozsudok KS Banská Bystrica zo dňa 30.07.2015 č.k. 12Co 465/2014 (priznaná suma 3 x 33 500 € pre manželku a deti), rozsudok KS Trnava z 25. 2. 2013 č.k. 9 Co 423/2012 (priznaných 1x 20 000 € (manžel) + 2x 30 000 € deti), rozsudok NS SR z 22. 6. 2016 č.k. 3 Cdo 18/2016 (3x 23 000 €). Z nich je výška v takomto prípade obvykle priznávanej nemajetkovej ujmy zrejmá.

65. Obdobne tak súd i v tomto prípade súd priznal žalobkyni v I. rade náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 25 000 € a žalobkyni v II. rade v sume 30 000 €, ktorú považoval za primeranú vzhľadom na závažnosť vzniknutej ujmy a okolnosti, za ktorých k nemajetkovej ujme došlo. V zostávajúcej časti súd žalobu zamietol.

66. Predpokladom pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je skutočnosť, že poskytnutie len morálnej satisfakcie je nepostačujúce vzhľadom na závažnosť zásahu do osobnostných práv žalobcov v I. a II. rade. V tomto prípade odstránenie následkov zásahov a obnovenie pôvodného stavu je nemožné vzhľadom na fatálnosť následkov, následky vyvolané smrťou blízkeho príbuzného, ktoré nie je možné žiadnym spôsobom zvrátiť a odstrániť. Trestné konanie, uloženie trestu odňatia slobody pôvodne žalovanému v II. rade, jeho priznanie viny, ľútosť nad konaním a verbálne ospravedlnenie je pre žalobcov v I. a II. rade morálnou satisfakciou, avšak nepostačujúcou vzhľadom na závažnosť zásahu. Preto dožadovanie sa finančného zadosťučinenia - náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch zo strany žalobcov v I. a II. rade je v plnom rozsahu dôvodné.

67. Žalobcovia v I. a II. rade sa oprávnené domáhali práva na ochranu osobnosti (§ 11 a nasl. OZ), pretože morálna satisfakcia (§ 13 ods.1 OZ) nie je v danom prípade postačujúca. Žalobcom v I. - III. rade vzniklo právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch (§ 13 ods. 2 a 3 OZ), keďže protiprávnym konaním pôvodného žalovaného v II. rade došlo k nezvratnej deštrukcii medziľudských väzieb, tvoriacich základ a rámec súkromného života žalobcov v I. a II. rade. Pri určovaní výšky priznanej nemajetkovej ujmy v peniazoch postupoval súd tak, že zohľadnil všetky kritériá pre určenie jej výšky, vzal do úvahy aj citové útrapy žalobcov v I. a II. rade, ktoré sa prejavujú v rozdielnych životných aspektoch, ide však o porovnateľné dôsledky spočívajúce v strate najbližšieho človeka (manžela, otca), preto nebol dôvod zásadne diferencovať výšku nemajetkovej ujmy u žalobkyne v I. rade (manželky) a zostávajúcich žalobcov (detí), pokiaľ však súd predsa odstupňoval takúto nemajetkovú náhradu (rozdiel 5000 € v prospech maloletého dieťaťa medzi náhradou priznanou manželke a dieťaťu), urobil tak preto, že v prípade maloletej žalobkyne v II. rade išlo o pokrvné príbuzenstvo medzi otcom a dcérou, ktoré nikdy nebude možné nahradiť, pričom v prípade manželky tak tomu nie je.

68. V zostávajúcej časti (nad rámec priznanej výšky nemajetkovej ujmy) súd žalobu ako nedôvodnú zamietol.

69. Pokiaľ sa týka nároku na pozostalostnú úrazovú rentu, súd konštatuje, že tento nárok je upravený v § 448 tak, že na tento má nárok fyzická osoba, voči ktorej mal zomrelý v čase svojho úmrtia vyživovaciu povinnosť, nehovorí, že táto povinnosť musí byť určená súdom. Predpis o sociálnom poistení, na ktorý OZ odkazuje, pri posúdení nároku na pozostalostnú rentu hovorí o výživnom, ktoré zomrelý mal určené súdnym rozhodnutím, tak toto platí v prípade uplatnenia si poúrazovej renty len podľa predpisu o sociálnom poistení.

70. Je nesporné, že OZ dáva pozostalému odkázanému na výživné od zomrelého nárok na pozostalostnú úrazovú rentu. Nie je pritom podstatné, či výživné súdom bolo alebo nebolo určené. Je nesporné, že zomrelý otec maloletej žalobkyne v II. rade mal počas svojho života zákonnú vyživovaciu povinnosť voči nej, ktorú si plnil dobrovoľne. Bolo by nespravodlivé, absurdné a diskriminačné a v rozpore s dobrými mravmi (§ 3 OZ), ak by po jeho smrti maloletá žalobkyňa v II. rade, voči ktorej si svoju vyživovaciu povinnosť plnil dobrovoľne, malo byť ukrátené tým, že jeho výživné by malo byť uspokojované v menšom rozsahu iba preto, že platiteľ výživného zahynul. Podľa názoru súdu nič nebráni rozhodnutiu o výške pozostalostnej úrazovej renty.

71. Výšku pozostalostnej úrazovej renty súd vychádzajúc z § 89 ods. 1 zákona č. 461/2003 Zb. priznal žalobkyni v II. rade vo výške 80 € mesačne a to z nasledovných dôvodov:

72. Suma úrazovej renty náležiackej podľa § 89 ods. 1 zákona č. 461/2003 Zb. žalobkyni v II. rade predstavuje pri vymeriavacom základe dôchodkového poistenia zomrelého za rok 2009 vo výške 6680,64 € denný vymeriavací základ v sume 18,03 € (z neho 80% je 14,42 €), mesačne teda sumu 438,59 €. Žalobkyňa v II. rade poberá sirotsky dôchodok v sume 168,90 €, ktorú sumu je nutné od mesačnej úrazovej renty odpočítať, nakoľko kryje jej časť, t.j. mesačná úrazová renta by mohla predstavovať až sumu 269,69 €, pokiaľ by to možnosti zomrelého dovoľovali. Príjem zomrelého však bol len 556,72 €, preto pokiaľ z neho ako vdovský a sirotsky dôchodok poberajú žalobkyne spolu sumu

428,90 €, je rozdiel medzi týmito sumami len 127,82 €, ktorý je preto najvyššou možnou výškou renty, ktorú by bolo možné priznať, nakoľko priznanie sumy vyššej by prekročilo celkový príjem zomrelého, z ktorého mohol svoju vyživovaciu povinnosť pred smrťou uspokojovať, čo by bolo nepochybne v rozpore s dobrými mravmi. Keďže si však žalobkyňa v II. rade nárok na pozostalostnú úrazovú rentu uplatnila len vo výške 80 €, súd jej vyšší nárok priznať nemohol, nemohol prekročiť jej návrh a preto rozhodol o výške pozostalostnej úrazovej renty iba do výšky 80 € mesačne a túto jej priznal.

73. Vzhľadom k tomu, že pozostalostnú úrazovú rentu majú žalovaní v I. a II. rade povinnosť platiť žalobkyni v II. rade od 1.2.2010, súd rozhodol i o ich povinnosti zaplatiť už splatnú časť úrazovej renty za obdobie do vyhlásenia rozsudku (ktorá renta predstavuje za toto obdobie sumu 8880 €).

74. O trovách konania súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP a žalobkyniam v I. a II. rade v konaní voči žalovaným v I. a II. rade úspešným (keď výška nároku záležala výlučne na posúdení súdom) priznal súd nárok na plnú náhradu trov konania. O výške ich nároku na náhradu trov konania súd rozhodne podľa § 262 ods. 2 CSP po právoplatnosti tohto rozsudku.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie do 15 dní odo dňa jeho doručenia cestou podpísaného súdu na Krajský súd Nitra. V odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (označenie toho, ktorému súd je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis odvolateľa) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh). Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania. Ak žalovaný nesplní povinnosť uloženú týmto rozsudkom, môže žalobca podať návrh na vykonanie exekúcie podľa Exekučného poriadku.